

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četrt leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za druge izvenavstrijske dežele 6 K. Kdor hodi sam ponj, plača na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravištvu „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopolnjuje do odpovedi. — Udje „Katol. Hkovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroška cesta št. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravištvu: Koroška cesta št. 5, vprejema naročnine, inserate in reklamacije. — Za dvakrat 25 vin., za trikrat 35 vin. Za večkratne oglase primeren popust. Inserati se sprejemajo do srede jutraj. — Ne zaprete reklamacije so poštnine proste.

Boji v deželni zboru.

V deželni zboru štajerskem imajo Nemci večino. To svojo moč so izrabljali v to, da so krasno skrbeli za nemške dele štajerske dežele, slovenski del pa so zanemarjali. Za regulacijo vsake reke moramo Slovenci prosjati desetletja in desetletja, pa se je mnogokrat nedejo dovoliti. Za prenavljanje vinogradov teče slovenskim vinogradnikom le redka podpora iz deželnega žepa; za popravljanje travnikov in plazov pride na Spodnje Štajersko le malokateri krajcar; kmetijsko šolo so nam dovolili po hudem boju samo eno, dočim imajo Nemci tri poljedelske šole; kako se nam godi pri drugih šolah, je Slovincem dobro znano. Nemci si z deželnim denarjem zidajo gimnazije, realke, meščanske šole, podpirajo obrtne in druge zavode, dajejo denar sūdmaki in šulverajnu, Slovincem ne dajo nič razven dovoljenj, da smejo soplačevati.

V deželni službi ne trpijo nobenega Slovence. Vprašamo, koliko pa je Slovencev v deželni službi. Se celo pri deželnih zavodih na Spodnjem Štajerskem nečeejo nastavljeni slovenski dončakinov. Pri deželnih uradih v Gradcu bi morala biti tretjina uradnikov vzeta izmed Slovencev, a se niti trije niso. Kruh jedo Nemci, Slovenci jim smejo le služiti in plačevati.

Slovenska kmečka zveza je letos prvokrat poslala svoje poslance v deželni zbor štajerski. Njen namen od nekdaj je, da kmečki stan pošlje v Gradec tudi moč iz svoje sredine v deželno zbornico; štajerci,anci in liberalci so sicer kričali: Kmet naj kmeta voli! a za kandidate so postavljali kmete le tamkaj, kjer so gotovo propadli. Kmečka zveza pa je tudi v tem oziru postopala pošteno. Ni postavila gesla: Kmet naj kmeta voli! — a volila je tudi kmete.

Toda kakor nikdar poprej začeli so letos besneti Nemci proti slovenskim poslancem. Če slovenski poslanec le besedo spregovori v slovenskem jeziku, tedaj nastane krič in vrišč v deželni zbornici, kakršnega še v njej nikdar ni bilo slišati. Nemci ne marajo ničesar, kar je slovenskega, ako se njim ne klanja in njim ne služi. Toda tega sedanjih slovenski poslanci ne bodo storili. Edin, ki stoji ob strani, je poglavar slovenskih liberalcev, dr. Kukovec. Prvi bi moral stati v teh bojih, v kojih sramotijo Nemci slovensko ime in slovenski jezik, toda nasprotno. V svojih listih priobčuje napad za napadom na Nemce, ampak na slovenske poslance,

jim svetuje zvezo z Nemci ter potrpljenje nasproti nemški prenapetosti. Njegovi listi in „Štajerc“ se sedaj v pisavi ne razločujejo.

Nemška nestrpnost je šla celo tako daleč, da so nemški poslanci v seji dne 23. t. m. odklonili predlog slovenskih poslancev, naj se odkaze njih predlog zaradi podpore po toči poškodovanemu prebivalstvu v celjskem okraju finančnemu odseku. (To je višek nestrpnosti kakor ga zgodovina avstrijske politike ne zabeleži v nobenem drugem deželni zboru.)

Slovenski kmetje! Vaši poslanci niso šleve, ki bi v Gradcu zatajevali, da so možje iz vaše sredine, da so možje vaše krvi in vašega jezika. Njihovo stališče je, da more tudi slovenski kmet in slovenski delavec zastopati vaše koristi v Gradcu. Nemci hočejo sedaj v zvezi z dr. Kukovcem to onemogočiti! Slovenskega kmeta in delavca, ki bi tudi v slovenskim jeziku hotel za vas delovati, nedejo imeti med seboj! Proti temu poniževalnemu stališču se borijo sedaj vaši poslanci v Gradcu!

Naši poslanci naj vstrajajo v boju za naše pravice! Ves slovenski svet gleda z občudovanjem na njihovo pogumno postopanje in vsa Avstrija se bavi s tem bojem. V deželni zboru v Gradcu mora imeti slovenski kmet in slovenski jezik enake pravice kakor nemški deželan in nemški jezik. (To je vsebina vsega boja, katerega bijejo sedaj naši poslanci. Ker se bijejo za našo čast, za naše ime in za našo korist, zato jim kmečki volilci tudi izražajo neomajeno zaupanje. Kar delajo liberalci, nas ne skrbi. Vemo, če bi se šlo za liberalno gospodo ali za liberalne učitelje, da bi potem drugače sodili. Sedaj se gre za slovenskega kmeta in za njegov jezik, za to godrnjajo. Mi pa kličemo:

Zivel naš deželni poslanci!

Pogumno naprej!

Deželni zbor.

Gradec, dne 28. sept.

Besni so bili Nemci zadnji četrtek, dne 23. sept., ko je dr. Benkovič utemeljeval svoj predlog zaradi podpore poškodovanemu po toči. Komaj so slišali par slovenskih besed, začeli so vpiti in kričati kakor obsedeni. Vse svoje sovraštvo so pokazali pri glasovanju, ko so odklonili predlog, da se odkaze prošnja za podporo poškodovanim Slovincem finančnemu odseku. Tudi pruski Ornič, ki tako rad zagotavlja slovenske kmete in delavce svoje ljubezni, je glasoval proti.

Istotako Ställner, Wastian, Neger, Langer, Erber, torej vsi oni, katere slavi „Štajerc“ za prijatelje slovenskega kmečkega ljudstva. Slovenski poslanci so jim očitali sovraštvo proti slovenskemu ljudstvu, in to očitaje je imelo za trenotek učinek. Predlog Ozmeč-Meska in dr. Verstovška je bil zopet sprejet tudi od nemških nestrpnih.

V tej seji so stavili poslanci Slov. kmečke zveze naslednje predloge:

Dr. Jankovič, Pišek in tovaršji stavijo predlog o vrnitvi državnih in deželnih posojil, katere so dobili vinogradniki ob priliki prenovljenja svojih vinogradov.

Poslanec dr. Verstovšek vloži prošnje občin Mislinja, St. Ilj pod Turjakom za subvencioniranje po povodnji poškodovanih občinskih cest, mostov in potov; nadalje prošnje vdove Vivod Marija in kovača Novak Bl.

Poslanec Benkovič in Terglav stavita predlog, da deželni zbor pozove vlado, v prihodnje vladno predlogo o lokalnih železnica vzeti tudi progi Polzela—Kamnik in Rečica na Paki—Gornji grad, koji se imate zidati na državne stroške.

Poslanec dr. Benkovič stavi predlog, da se upelje volilna dolžnost za državnoborske volitve.

Poslanec dr. Benkovič vloži peticije katoliškega podpornega društva v Celju in podružnice slovenskega planinskega društva v Mozirju za podporo.

V seji dne 24. septembra sta utemeljevala dr. Jankovič in Roškar svoje predloge zaradi podpore. Tudi enadva sta v začetku govorila slovenski. Predlogi so bili sprejeti. Ob koncu seje je zopet nastal vrišč, ker je nemški poslanec Gröswang očital Roškari, da je v mekljicu očital Nemcem pristanost. Roškar se je vzdignil in izbornu zagovarjal. Med burnim pritrdjevanjem je rekel, če Nemci ne marajo Slovencev, potem naj jim dajo samoupravo za Sp. Štajer in mir bo besedi; med nemško in slovensko narodnostjo ne bo več preprirov. Te besede so hudo spekle Nemce in zopet so divjali. Potem je dr. Benkovič prečital slovenski interpelaciji zaradi napadov nemških turnarjev na Slovence ob progi Zidanmost-Brežica in zaradi ureditve celjske okoliške šole.

V tej seji sta stavila poslanca S. K. Z. Pišek in Terglav predloge za po toči oškodovane posestnike celjskega, laškega in brežiškega okraja.

PODLISTEK.

Gasilstvo na Murskem polju

ob svoji petnajstletnici 18. avgusta 1909.

(Spisal Josip Karba).

(Konec.)

Ker je bilo navdušenje za gasilna društva veliko, se je v kratkem času ustanovilo lepo število gasilnih društev, ki so se pa čutila nekako osamljena. Treba jih je bilo združiti, ker so itak ob času požara skupno delovali. Sestavila so se pravila in v kratkem se je osnovala „Zveza prostovoljnih gasilnih društev v političnem okraju Ljutomer.“ Pravila so bila v Gradcu pristojna dne 3. oktobra 1894. Vsa ustanovljena gasilna društva so pristopila kot člani k Zvezi, ki šteje sedaj 14 društev s 286 možmi. Vse je pod okriljem zastave evenskega gasilnega društva, pa potreba bo najbrž nanesla tako, da bo morala Zveza dobiti svojo zastavo. Vzdržuje se Zveza po pravilih s tem, da plačuje vsaka članica od vsakih pet mož po eno krono letno. S tem denarjem se urejujejo poškodbe gasilcem ob požaru in tudi zdravniške potrebe se plačujejo. Vsako leto ima Zveza pri drugi članici svoj občni zbor, kjer se ob enem govori, poučuje in ukrepa o potrebah, tičečih se gasilstva, v okraju. Pri teh občnih zbora pade marsikaka pametna, katero potem izkušajo posamezni člani izvršiti.

Kako zelo različne sodelovalce ima Zveza pri svojem delu, nas kaj lepo pouči seznam zadnjega občnega zbora, ki izkazuje število gasilcev po poklicu. Številke govore: Kmetov je kot gasilcev 122, manjših posestnikov 49, kmečkih sinov 71, obrtnikov 26, na-

jemnikov kot navadnih delavcev 4, vžitkarjev 3, ekonomov 4, tržanov 7. Delovanje Zveze lepo označujejo tudi naslednje številke: Zgorelo je od ustanovitve gasilnih društev 245. posestnikom. V domači občini, to je tam, kjer je gasilno društvo, se je gasilo 54 krat, v krajih izven občine 198 krat. Zidanih vodnjakov v gasilsko svrhe je 16. Tu pa tam so za uporabo potoki in mlake. Spravišč gasilnega orodja je 17, ter so stala skupno 9866 kron. Brizgaln je 17, ki so stale 27.384 kron. Dolgost gasilnih čreves znaša 2582 metrov. Mnogo so stale platnene obleke, pasi, čelade itd. Uniforma plača si vsak gasilec sam. Te številke kažejo, da je Zveza dobro delovala in tudi mnogo žrtvovala, predno si je omislila vse to orodje, ki ga ima danes. Kako je pa tudi Zvezino moštvo naporno delovalo v prid bližnjega, naj pokaže sledeči dogodek:

Leta 1899, dne 18. novembra je nastal na Cvenu ogenj. Gorel je lesen, s slamo krit škedenj v sredi Cvena. V bližini sta bila dva škodnja istotako s slamo krita, in je bila velika nevarnost tudi za ta dva, kakor tudi več sosednjih poslopj. Pa urnost gasilcev, kateri so prihiteli takoj na lice mesta, je povzročila, da so oleti še tri vozove sena iz tega pogorišča, dve tretjini že gorečega poslopja obranili med tem, ko je tudi več v bližini stoječih hiš ostalo nepoškodovanih. Hrabre čine gasilcev je opazoval Ljutomerski glavar Rajner in opozarjal načelnika, naj se gasilci vendar ne podajajo v tako veliko nevarnost. Načelnik pa se za svoje ljudi ni bal, dobro vedo, da oni že pazijo na sebe in ni nevarnosti za nje. Ko se je ogenj popolnoma pogasil, cenili so ljudje tisoče in tisoče kren škode, ki bi bila, če bi gasilci ne delali tako hrabro in požrtvovalno.

Da se je pa gasilstvo, oziroma „Zveza gasilnih društev“ tako razvijala, se je največ zahvaliti

možem, ki so mnogo, mnogo žrtvovali v ta namen. V začetku tega spisa sem že omenil moža, ki je živel za to idejo, to je g. Kukovec. Pa še en drug je, ki je bil tako rekoč duša tega življa od pričetka sem do današnjega dne. To je g. Jožef Rajh st. na Moti. On je prvi načelnik evenskega gasilnega društva, in je tisto še danes; je pa tudi načelnik Zvezin od njegovega postanka. Zato ga je Zveza na zadnjem občnem zboru v Lukaveh imenovala svojim častnim članom. Da ga odbor s tem odlikovanjem še bolj razveseli, si je izbral za izročitev diplome dan njegovega godu, 19. marec letošnjega leta. Diplomno je okusno izvršila tiskarna sv. Cirila, jo krasi lep lovorov venec in sledeče besedilo, ki jo je sestavil Zvezin tajnik:

„Na delu si, pa dandanes resnobni so dnevi,
Ne vstraši se pa, ko skrb za skrbjo objemaš!
S tem viješ si venec z lovorja rož,
Naj diči te dar gasilskih vseh mož.“

Zveza prostovoljnih gasilnih društev za politični okraj Ljutomerski je dne 15. listopada 1908 imenovala svojega načelnika g. Jožeta Rajha, kmeta na Moti, okrajnega načelnika Ljutomerskega okraja, občinskega predstojnika za občino Cven in uda krajnega šolskega sveta evenskega svojim častnim članom.

Pri izročitvi diplome so bili navzoči vsi načelniki v Zvezo včlanjenih društev. Gasilno društvo Cvensko pa ga je že leta 1906 imenovalo svojim častnim članom in mu izročilo diplomno na občnem zboru na Florjanovo nedeljo istega leta.

Moštvo Zveze je ob več prilikah javno nastopilo, med drugim tudi leta 1898 pri gasilski slavnosti pri Sv. Duhu ob Ščavnici; najgotoveje pa so se zbrali vsako leto gasilci na dan 18. avgusta v Ljutomeru pri cesarski sv. maši, po maši pa se predsta-

Nemci so pretili, da bodo v seji dne 28. sept. prinesli predlog, s katerim hočejo zabraniti Slovence, govoriti slovenski. Toda premislili so se. Poslanec Vrečko je utemeljeval večinoma v slovenskem jeziku svoj predlog zaradi podpore po toči v svojem volilnem okraju. Večina je predlog sprejela, le kmečki prijatelji Orng in drugi spodnještajski nemški poslanci so se zopet odstranili in niso glasovali za predlog.

V združenem finančnem in poljedelskem odseku se je izročilo poročilo o šentjurski kmetijski šoli dr. Korošcu.

Shodi.

St. II. pod Turjakom. V nedeljo, dne 26. t. m. je bil tujak shod, na katerem sta govorila državni in deželni poslanec Pišek in deželni poslanec dr. Verstovšek. Udeležba je bila nepričakovano dobra. Poslanec Pišek je govoril o državnem zboru in o zakonih, katere je sklenil državni zbor v prid kmečkega ljudstva. Pojasnil je tudi, kako dela sedanja vlada proti koristim Slovanov, in da so morali poslanci Slovenskega kluba začeti z obstrukcijo v državnem zboru. Poslušalci so bili z izvajanjem poslanca Piškega zelo zadovoljni. Za njim je govoril deželni poslanec dr. Verstovšek, in sicer najprej o splošnem političnem položaju. Povdarjal je, da povsod vre. To je velevažen trenutek, katerega Slovenci ne smejo zamuditi; začeti se mora preobrat večine ljudstva v Avstriji, ki so Slovani. Ti morajo priti po svoji moči na krmilo. Označil in bičal je zlasti vladno postopanje v bosanskem vprašanju. Za tem podal nam je še nekaj podatkov iz štajerske deželne zbornice. Posebno so odobraval zborovalci poslančevo izvajanje glede krajevnih gospodarskih težav. Po poročilu poslancev so stavili zborovalci mnogo vprašanj in prosili pojasnila. Poslanec sta dala vsem primerne odgovore in nasvete. Sprejele so se sledeče resolucije:

1. Dokler vlada ne ugodí zahtevam Slov. kluba, naj ostanejo poslanci v odločni opoziciji; volilci odpravljajo obstrukcijo proti Slovanom nasprotni vladi;
2. izražajo zaupanje poslancem Kmečke zveze za možato nastopanje v deželnem zboru in jih pozivljajo, da vstrajajo v boju za gospodarski napredek Spodnjega Štajerja in za pravice slovenskega jezika nasproti nestrpni nemški večini;
3. protestirajo proti uvažanju tujega mesa in živine;
4. zahtevajo, da država prispeva za šole polovico potrebščin.

Trinjeva gošta. Gospoda poslanca Novak in Pišek sta kvaterno nedeljo tukaj sklicala shod. Istemu prisedel je gospod Simon Vidmar. O zborovanju poročal sta, da v zadnji številki. Danes bo diše pristavljeno, da so poslušalci razodevali politično zavednost. Razgovor med poslancema in volilci postal je ljubeznivo živahen. Predmet za to so dajali n. pr. Lamut Janez iz Seč, Hren Mihael od Sv. Kunigunde, Saček Igo, Saček Franc, in drugi. Govorilo se je o darilih, omenjalo, da že celo kmetom so začeli nakladati osebni dohodninski davek, o podpori za uničenje vinograde, o kužnih boleznih in živinozdravstvu, o suši in krmi, itd. Dinar Jelen je napeval besedo na zavarovanje, in o tem bomo imeli poseben sestanek. Lamut Mihael želi, naj bi se priložnostno uradnim putem vravnala zadeva glede mejnikov, ker mejnik je mirnik. Potnik Janez spregovoril je o stroških za šolo, in priporočal, naj bi država pomagala kmetom; omenjal je izdatkov za dve šoli, za ono pri Sv. Kunigundi in na Resniku.

vili okrajnemu glavarju, ki jih je vedno prijazno pozdravil, visoko cenil njih hrabrost in požrtvovalnost.

Med mnogimi veselimi pa ima Zveza zapisanih tudi več žalostnih dogodkov, posebno tiste, ki jo spominjajo izgube mož, kateri so toliko storili za njo in dobro stvar. Tužno so zakoneli zvonovi ljutomerske farne cerkve in naznanjali, da je visok cerkveni dostojanstvenik zatisnil za vselej svoje oči. Bil je to prečastiti gospod čekan, knez. škof. duhovni svetovalec itd., Ivan Skuhala. Pogreba tega vrlega moža so se gasilci dne 18. februarja 1903 udeležili v polnem številu, namreč 207 mož.

Leta 1904, 24. oktobra se je vršil pogreb vzglednega učitelja g. Gabrijela Potružnika, pri katerem so bili gasilci zopet dobro zastopani. Leta 1905 so spremili gasilci k večnemu počitku svojega velikega prijatelja, dr. Ivana Farkaša. Pogreba se je udeležilo 149 uniformiranih gasilcev.

Dne 2. maja 1905 je dobil Zvezin tajnik od načelnika Zveze slovače obvestilo: „Dolgoletni načelnik okrajnega zastopa, bivši deželni poslanec, ustanovitelj krajne posojilnice v Ljutomeru in požarnih bramb, tržan, veletržec itd., gospod Ivan Kukovec je danes ob 4. uri zjutraj, previden s svetimi zakramenti za umirajočega, umrl.“ Dolžnost vseh udov požarnih bramb je bila skazati svojemu dobrotniku in podporitelju zadnjo čast. Zveza je storila svojo dolžnost ter se pogreba dne 4. maja polnoštevilno udeležila. Z g. Kukovcem smo izgubili moč, ki je gibala cel okraj. Pri njem so resnične:

Umrl je mož! Ne, ni umrl,
Oči le časne je zaprl,
A duh njegov živi med vami,
Na delo vas budi in drami!

N. pr. v Zrečah so morali šolsko poslopje razširiti, dotično pritožbo pri šolskih oblastvih v Gradcu in na Dunaju niso zdale nič; delo stalo je 15.000 kron, in denar so morali najeti iz hranilnice; ako bi država prispevala, recimo do 50 odstotkov, kakor govornik želi, seveda bi občine lahko znižale občinske doklade. Živahna je bila obravnavna glede cest, Namerava jo namreč državno cesto Bistrica-Konjice ogledati na ta način, da bi ponekod vstric dosežanje črte napravili cesto po dolincah, da s tem odstranijo dotične cestne strmine. Toda boljše bo: Sedanja cesta ostani, a za denar, ki bi ga država izvrгла za vrnanje te stare ceste, naj država oskrbi novo cesto iz Bistrice v Čadranje. A temu načrtu se baje u-stavljajo tržani v Konjicah. Sicer pa: O tej zadevi je gospod poslanec Novak že te dni povedal besedo v deželnem zboru. Prebivalci okoli Sv. Kunigunde si želijo okrajno cesto v Zreče, češ, mi samo plačujemo za okrajne potrebe, a iz okrajne blagajne ne dobimo ničesar. — V pogledu na obravnave pri shodu so se vsprejeli dotični sklepi ali resolucije: Odobrava se obstrukcija v državnem zboru, poslancem in njihovim klubom izreka se zahvala in popolno zaupanje, naj se zabrani ovažanje živine, ki bi škodovalo našim živinorejcem, šolske stavbe podpiraj država, predružači se lovska postava, Zborovanje trajalo je poltri ure. Zborovališče in obližje bilo je okrašeno z zastavami.

Deželni poslanec Ozmeč je imel v nedeljo dne 26. t. m. v Sv. Lovrencu na Dravi polju jako dobro obiskan javen shod. Poročal je natančno o nastopu in delovanju poslancev S. K. Z. v deželnem zboru, nakar so se soglasno sprejele sledeče resolucije: Volilci zbrani na javnem političnem shodu pri Sv. Lovrencu na Dravi polju dne 26. septembra: 1. se zgražajo nad početjem nemškonalne večine v štajerskem deželnem zboru, ki odklanja predlog poslancev dr. Benkoviča zaradi podpore po toči oškodovanim kmetom samo zato, ker je predlog utemeljeval slovenski; 2. z ogorčenjem zavračajo žalitve narodnega čustva od strani deželnozborskega predsedstva, ki nazivlje jezik ene tretjine deželnega prebivalstva „idiom“, in razobeša ob slavnosti slovenskemu prebivalstvu skrajno sovraženega društva Südmark zastave na deželni hiši; 3. in popolno odpravljajo odločni nastop poslancev S. K. Z. za pravice slovenskega ljudstva in jezika.

Politični ogled.

— **Kranjski deželni zbor.** Zasedanje kranjskega deželnega zbora je bilo dne 23. t. m. otvorjeno. Pri popoldanski seji se je razpravljalo o predlogu poslancev Jarca, ki zahteva, da se naroči deželnemu zboru, da izdelata zakonski načrt, tičoč se učenega jezika v kranjskih ljudskih in meščanskih šolah. Dalje se je razpravljalo o predlogu poslancev dr. Tavčarja, s katerim se zahteva, da bodi učni jezik na ljudskih in meščanskih šolah na Kranjskem, izvemši one, ki se nahajajo v Kočevskem sodnem okraju, izključno slovenski. Torej lex Axmann tudi za Kranjsko. Oba predloga sta bila sprejeta.

— **Posvetovanje** načelnikov čeških strank tudi v petek, dne 24. t. m. ni imelo uspeha. Takoj v začetku posvetovanja so češki radikali po poslancu Chocu izjavili, da brezpogojno zavračajo vladne predloge, s katerimi se naj ustreže nemškim zahtevam, in da sklepanja o teh predlogih v deželnem zboru ne bodo dopustili. Nemci so zopet zahtevali, da se mora brez odlašanja začeti v deželnem zboru razprava o teh predlogih. Deželni višji maršal je nato izjavil:

Da, njegov duh živi med nami in ta močen duh mu naj bo najlepši spomenik.

Pri zadnjem običnem zboru se je sklenilo, da naj bo letos 1909 petnajstletnica Zveze. Določil se je 18. avgust, rojstni dan presvetlega cesarja. Bil je to lep dan Zveze, k čemur je mnogo pripomoglo tudi lepo vreme. Delale so se že prej priprave, za katere so dali svoje darove: okrajni zastop 100 K, ljutomerska posojilnica 80 K, evenska posojilnica 10 K, evenska občina 25 K. Zvezinemu načelniku se je omislila lepa oprava in rakovalo se je 300 spominskih svetinj, ki nosijo na eni strani napis: „Spomin na rojstni dan cesarja F. J. I., dne 18. avgusta 1909“; na drugi: „Zveza proslavljanih gasilnih društev v političnem okraju Ljutomerskem ob svoji 15 letnici.“ V sredi pa se nahaja znak gasilnega orodja.

Z radostjo so pričakovali vsi tega dneva, in ne zastonj, bilo je res lepo in slovesno. Zjutraj na vse zgodaj bili so že gasilci zbrani, kjer so se jim razdelile spominske svetinje, ki so bile prirejene na trobojnim traku. Zvezinemu načelniku g. Rajhu izročila se je častna sabla in krasna čelada. Po cerkvenem opravi odkorakali so gasilci na mesto pred rotovž „pred politično oblast.“ Tukaj jih je pričakovala velika množica ljudstva, mnogo narodnih deklet v narodni noši; pet jih je bilo v beli obleki. Ko so se gasilci uredili, jih je mladenka Viktorija Ribič, držeč v roki krasen šopek, s pripetimi trobojnimi trakom nagovorila v lepem govoru, ki ga tukaj objavljamo:

„Slavna zveza slovenskih požarnih bramb! Čenjenj g. načelnik! Slava jubilentom — slava krepi zvezl — tako vam doni danes od vseh strani. Opravičeno je to slavlje, s ponosom gledate vi, — gospod

da je njegova pravica, določiti dnevni red in da ga bo določil sam. Namestnik grof Coudenhove je v soboto začel sam posredovati. Tudi tekem nedelje so se nadaljevala pogajanja za delovanje češkega deželnega zbora. Pri posredovanju za delovanje deželnega zbora sodelujejo poleg namestnika in višjega deželnega maršala kneza Lobkowitza nekateri vodilni konservativni veleposestniki. Kakor hitro bo zagotovljeno, da bodo češki deželnozborski klubi izročili vladne predloge gotovemu odboru v presojo, se bo sklicala tretja seja načelnikov, ki se bodo počeli z izdelovanjem dnevnega reda v deželnozborskem zasedanju. Keđaj bo prihodnje zasedanje, se ne more določiti. Gotovo pa ne bo zasedanja prej, dokler se ne bo doseglo sporazumljenje glede dnevnega reda. Če ne pride do tega sporazumljenja, namerava vlada zaključiti deželni zbor še pred prihodnjo sejo.

— **Ogrsko.** Izvrševalni odbor neodvisne stranke je imel dne 27. t. m. predpoldne v trgovinskem ministertvu konferenco, na kateri se je imelo sklepati o političnem položaju. Minister Košut je priobčil, da ga je ministrski predsednik dr. Wekerle posetil in mu raznal, da ga (Košuta) kakor voditelja parlamentarne večinske stranke vsprejme cesar v avdijenci. Zato bi ne bilo primerno, ako bi stranka neodvisnosti pred avdijenco zavzela kako stališče. Predlagal je torej, naj izvrševalni odbor sklene, da se prihodnja seja poslanske zbornice odgodi. — Člani izvrševalnega odbora so vzeli to izjavo na znanje.

— **Kreta.** Iz zanesljivih virov se poroča, da se bo vprašanje glede Krete v kratkem času uredilo. Otok Kreta bo v prihodnje v takem razmerju s Turčijo, kakor Egipt. Proglasil se bo grški protektorat (pokroviteljstvo) čez otok, ki ostane pod najvišjim poveljstvom sultanovim. Kakor v Kajru, bo imel tudi v Kanji cesarsko otomanski komisar poleg krečanskega izvrševalnega odbora svoj sedež.

Mala politična naznanila.

Dne 23. septembra: V gališkem deželnem zboru nadaljujejo Rusini obstrukcijo. — V Sloveniji imajo deželnozborske volitve. — V šolah svobodne misli se je pričel pouk, ker govori še upravno sodišče v zadevi. — Na Dunaj je došel novi nemški kancler Bethmann Hollweg, da se predstavi avstrijskim državnikom.

Dne 24. septembra: V Aradu so v nedeljo svečano odkrili spomenik očetu ogrskega trgovskega ministra Košuta. Govorili so minister Košut, predsednik ogrskega državnega zbora Justh in poslanec Hollo. — Ruski car pride h kronanju bolgarskega kralja v Ternovo. Bolgarski kralj Ferdinand sprejme pravoslavje. — V Sydneyu v Avstraliji se vrši ta mesec tretji avstralski katoliški shod. — 10. oktobra pojde ruski car v Italijo obiskat laškega kralja. Policija je prepovedala protestne shode ki so jih nameravali soc. demokrati prirediti proti temu obisku.

Dne 25. septembra: V Trstu so imeli Lahi protestni shod proti premestitvi slovenskega učiteljskega v Gorico, ki so ga socialni demokrati razbili. — Poljake je zadela pri deželnozborskih volitvah v Šleziji huda nesreča. Doslej so imeli v kmečki kuriji Nemci 3 poslance, Čehi 3 in Poljaki 3. Pri sedanjih volitvah je padel voditelj Poljakov, duhovnik Loudzin v bielskem okraju. Socialisti so postavili protikandidata, liberalci pa oddali prazne listke. Tako je zmagal odpadnik Každou. — V Skopju Loki na Kranjskem so se vršile predvčerajšnjim volitve v mestni občinski svet. 3. razred je volil soglasno kandidate Slovenske ljudske stranke. — V

načelnik, z vsemi udi te velepomembne „Zveze“ nazaj v preteklo dobo petnajstih let. Vi niste samo izpolnjevali društvenih dolžnosti ter pomagali v boju proti groznemu elementu — sobratu svojemu — ne — temveč zvesti ste ostali gestu: „Vse za vero, dom, cesarja!“ — Neupogljivo ste stali brez izjeme, na edino trdnem temelju narodnega napredka in razvoja, na neporušljivi skali vrskega prepričanja. Katoliško ženstvo, ki čuti s svojim narodom, ve ceniti Vase vsestransko uspešno delovanje. Zato vam pošlje po nas odposlankah — svojo častitko ob priliki tega velepomembnega dneva, ter vam kliče: Slava Zvezi slovenskih požarnih bramb; zvesta naj ostane svojim dosedanjim načelom, v procvit vernega slovenskega naroda — v to pomozi Vsemogočni! Gromoviti „Zivio“ — klici so zadoneli po tem krasnem pozdravu po Ljutomerskem trgu. Načelnik je odgovoril: „Sodi se naj, čaka izpremamba je od časa, ko se je pred 15 leti blagoslovljala gasilska zastava in danes. Nisi pozdrav je tako čist in svež, poln narodnega in vrskega duha, kakor ta, in gasilno moštvo je ravno tako čisto in zdravo, skoz in skoz vrskega in narodnega prepričanja, kakor iz začetka.“ Gasilca Matej Babiš in Janko Karba sta izročila peterim belo oblačenim pozdravljalom na narodnem traku pripete jubilejne gasilne svetinje za čez prsi a med druga navzoča dekleta sta razdelila iste svetinje na kratkem trobojnim traku. Nato so se odpeljala dekleta na slavnostni prostor, k g. Vavpotiču v Noršince, kamor so tudi gasilci v kratkem prikorakali. Na meji Ljutomer-Noršinci je gasilno društvo Noršinci-Babinci postavilo lep slavolok z napisom:

„Pozdravljeni nam bratje mili,
da bi veri, domovini, vedno zvesti bili!“